

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. והן נכסי כהן.....1
- ב. ועולים באחד ומאה.....3
- ג. ומעונין רחיצת ידים.....4
- ד. והערב שמש.....6
- ה. הרי אלו בתרומה ובכורים מה שאין כן במעשר.....7
- ו. וכל דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל.....8
- ז. מעשר שני בטיל ברובא ובאיזה מעשר שני אמרו במעשר שאין בו שוה פרוטה ושנכנס לירושלים ויצא.....9
- ח. למעשר שני שנטמא שפודין אותו.....10
- ט. הלקוח בכסף מעשר שני שנטמא יפדה.....11
- י. מעשר שני שאין בו שוה פרוטה שנכנס לירושלים ויצא ... דנפול מחיצות ... לא פלוג ... לא מיבעיא יש בו דקלטן ליה מחיצות אבל אין בו אימא לא קלטו ליה מחיצות קא משמע לן 12
- יא. אם גאל יגאל איש ממעשרו ממעשרו ולא כל מעשרו פרט למעשר שני שאין בו שוה פרוטה ... אין בחומשו.....13
- יב. מעשר שני שאין בו שוה פרוטה דיו שיאמר הוא וחומשו מחולל על מעות ראשונות 14
- יג. הבעלים אומרים בעשרים וכל אדם בעשרים הבעלים קודמין מפני שמוסיפין חומש 15

דף נג.

א. והן נכסי כהן

כבר התבאר לעיל דף נב: זר¹ שאכל תרומה בזדון, בין שהיה טמא בין שהיה טהור בין שאכל תרומה טהורה בין שאכל טמאה חייב מיתה בידי

¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

שמים שנאמר ומתו בו כי יחללוהו, ולוקה על אכילתה, ואינו משלם דמי מה שאכל שאינו לוקה ומשלם, ואם אכל בשגגה מוסיף חומש שנאמר ואיש כי יאכל קדש בשגגה ויסף חמישיתו וגו'. ואכילת בכורים כאכילת תרומה לכל דבריו,

וכבר התבאר במסכת יבמות דף עג. שהבכורים² והתרומות³, והחלה, והקרן והחומש שמשלם זר⁴ שאכל תרומה או תרומת מעשר, וכ"ש⁵ קרן וחומש של גזל הגר⁶ שצריך ליתן לכהנים, וחלה ומתנות בהמה, שהם הזרוע והלחיים והקיבה וראשית הגז ושאר המתנות כגון שדה אחוזה ופדיון הבן ופדיון פטר חמור וחרמים ועורות קדשים וכן בכור בעל מום, הם נכסי כהן, ויכול לקדש בהם אשה⁷, ויש לו לקנות מהן עבדים וקרקעות⁸, ובהמה טמאה, ובעל חוב נוטלן בחובו, והאשה⁹ בכתובתה¹⁰, והלוקח האשה או הבעל חוב יאכל התרומה וכל הני בקדושה, ואם הוא ישראל ימכרם או יאכילם לכהן, וקונה בהן ספר תורה¹¹, ואף יוצאין בזה ידי מצות קניית ס"ת אף על גב שקונה מתרומה שיש בה קדושה¹².

אולם אסור לכהן לעשות סחורה בתרומה תרומת מעשר חלה ובכורים אפילו עם חבירו הכהן¹³, רק אם נשאר לו יכול למוכרן.

² רמב"ם הלכות ביכורים פרק ד הלכה יד

³ שהם תרומה גדולה ותרומת מעשר של ודאי ושל דמאי

⁴ רמב"ן ורשב"א ורישב"א וחי' הר"ן ותוס' הרא"ש, חולין קלא.

⁵ כלומר שהרי אין בו קדושה וודאי ששלו הוא וכמש"כ בחי' הר"ן שם "אף על פי שיש אחרים שהם ממון כהן כגון המתנות וראשית הגז ופדיון הבן ופדיון פטר חמור וכיוצא בהן הכא לא חשיב אלא אותן שיש בהן קדושה אבל בהנך פשיטא דחולין גמורין נינהו אבל בהני שבעה אשמועינן דאף על גב דיש בהן קדושה ממונו הן".

⁶ רש"י חולין שם וכן פירש במאירי שם.

⁷ בפיה"מ רפ"ב דבכורים ועי' או"ז ה' חלה סי' רכ"ג

⁸ אף על גב דבמע"ש ושביעית אסור לקנות מהן אלא דברי אכילה שאני התם שתופסין דמיהן וקדושין בקדושתן אבל כאן שא"א לחלל את הקדושה והתרומה וכל הני נשארין בקדושתן ואין הדמים נתפסין בקדושה יכול לקנות כל מה שירצה. רש"ם ומובא במלא"ש

⁹ היינו בגרושה שגובה בכתובתה, א"נ באלמנה וכגון שתפסה מחיים דאל"כ קי"ל דמטלטלי לא משתעבדי לכתובה וקמ"ל אף על גב שלא יהא לו מזה שום ריוח רק שנפרע חובו מ"מ מותר. דרך אמונה שם ק

¹⁰ אפילו בעל כרחו של לוח או הבעל

¹¹ אף על גב שאינו ראוי למכור שאין מוכרין ס"ת ולא יהי' לו מזה שום ריוח המביא לידי אכילה אפ"ה מותר ועוד שאין גופה ממון ואינה אלא לראות בה ומילי לא מיקנו בכספא אפ"ה לוקחין אותה בהן. ר"ש ורא"ש סוף בכורים וכ"כ רש"י בחולין קלא א'

¹² רדב"ז שם

¹³ כמש"כ הרמב"ם בפ"ב מתרומות הכ"א גבי תרומה וה"ה לבכורים וחלה וקרן וחומש דכולן דינן כתרומה. ואיסורו מדרבנן גורה שמא ישנהו אצלו זמן מרובה עד שימצא קונה ויבא לידי תקלה וישכח שהוא תרומה ולא יאכלנו בקדושת תרומה ואפי' בזה"ז שתרומה דרבנן אסור

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

ב. ועולים באחד ומאה

התרומה¹⁴ אחד תרומה טהורה ואחד¹⁵ תרומה טמאה, בין¹⁶ שנתערב אצל הכהן ובין אצל ישראל, עולה באחד ומאה¹⁷, בין שנתערב בלח בין שנתערב ביבש¹⁸, וכן דין חלה, וכן דין ביכורים¹⁹ חוץ לירושלים²⁰.

כיצד סאה תרומה²¹ שנפלה למאה סאה של חולין²² ונתערב הכל מפריש²³ מן הכל סאה אחת²⁴, ונותנה לכהן סואה זו שהוא מרים יש לה כל דיני תרומה ואסורה לזרים, והשאר מותר לזרים,

¹⁴ רמב"ם הלכות תרומות פרק יג הלכה א

¹⁵ כמבואר לקמן פי"ד הי"א

¹⁶ כמבואר בנדרים ג"ט א' ועי' בחי' רעק"א או"ח סי' שיי"ח במג"א סק"ב שכ' דתרומה שנתבטלה בק' מ"מ אסור לטמא לאוכלו אפי' זר טמא כיון דלגבי כהן טמא הו"ל דשיל"מ שיכול להמתין עד שיטהר אסור גם לזר עד שיטהר ע"ש וצ"ע.

¹⁷ מה"ת דין תרומה כדין שאר איסורים שאם נתערב תרומה בין טהורה בין טמאה מין במינו בטל ברוב ובשאינו מינו אסור בנותן טעם [ולפ"ד רבנו בפט"ו ממאכ"א דוקא דאיכא כזית בכדי אכילת פרס לוקה מה"ת] אבל חכמים החמירו בתרומה מין במינה שאין בטל אלא במאה דהיינו שאם נתערבה תרומה בחולין במקום שיש מאה פעמים כמותה בטלה רק שצריך להרים כמו שיבאר רבנו כאן והסמיכו שיעור מאה ואחד על הא דכתיב גבי תרומת מעשר את מקדשו ממנו ודרשו דבר שאתה מרים ממנו אם חזר ונפל לתוכו מקדשו וכמה הוא תרומ"ע אחד ממאה אלמא שאם נפל א' ממאה לתוך צ"ט אסרו אבל לתוך מאה בטל.

¹⁸ תוס' מנחות כ"ב:

¹⁹ ויל"ע אם הסאה שמרים יש לה כל דיני ביכורים לענין הנחה כו' ועמשכ"ל פ"י ה"ד ויש לחלק ועי' ירו' ביכורים פ"ב ה"ב ביכורים יש להן עליי' כו' מודה ר"ש כו' ובביאור הגר"א שם משמע שיש לו כל דיני ביכורים ושם מבואר שצריך להעלותה לירושלים ואסור לאוכלה חוץ לחומה ויתכן דה"ה שצריך הנחה ותנופה וכה"ג וצ"ע. דרך אמונה שם ציון ההלכה יח

²⁰ אבל בירושלים אסורין בכל שהן במינם כמעשר שני מפני שהוא מקום אכילתן עשאוהו כדבר שיש לו מתירין. רמב"ם הלכות ביכורים פרק ד הלכה טו

²¹ ואפי' תרומת ירק שהוא דרבנן או תרומה בזה"ז או תרומת הגוי או תוספות תרומה אבל תרומת עציץ שאינו נקוב אינה מדמעת. דרך אמונה שם ז

²² בין שחזרה ונפלה למקום שהורמה ממנו ובין שחזרה ונפלה למקום אחר

²³ ולא סגי כאן שיקרא שם לצפוננו או לדרומו אלא צריך שיפריש ממש וכ"ש שאינו יכול להפטר בממון אלא צריך דוקא להרים מהתערובות האלו. מיהו כשמפריש י"ל דסגי לקרות לו שם במחשבה וא"צ להוציא בפיו. חזו"א דמאי סי' ט"ו סק"ה

²⁴ הטעם משום גזל השבט ואין הכונה משום שהממון לא בטל שאם הוא תרומה שזכה בה כהן בלא"ה זוכה חלקו בתערובות גם אם לא הי' הסאה תרומה דממון לא בטל ואפי' לא זכה בו אין זה כמזיק מתנ"כ משום דמרויח מזה וצריך ליתן לכהן חלקו וא"כ לא הוצרכו חכמים לעשותו תרומה אלא הכונה דחכמים תקנו שיהא הסאה שמרים תרומה משום שרצון הכהנים שתהא תרומה מצויה כדי שיוכלו ליקחה בזול וכל שממעטין בתרומה יש בזה גזל השבט. חזו"א דמאי סי' א' סק"ב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

ויכול להרים מאיזה צד שירצה ואסור לאכול את השאר עד שיפריש²⁵, בין שנפל לתוכו תרומה טהורה ובין תרומה טמאה²⁶ ואף בזה"ז שאין נותנין לכהן אסור לאכול עד שירים דלא פלוג רבנן²⁷.

וכל תרומה²⁸ שאין הכהנים מקפידין עליה שאינה חשובה בעיניהם ולכן אין כאן גזל השבט כגון תרומת הכליסיין והחרובין והשעורים של אדום אינו צריך להגביה הואיל ונפלה במאה בטלה במיעוטה והכל מותר לזרים.

ואם נתערב אצל כהן תרומה בחולין כתבו הרבה ראשונים²⁹ שא"צ להרים שאין שייך בזה גזל השבט. וי"א³⁰ שצריך להרים דלא פלוג רבנן וכ"ז שלא הרים אסור לזרים אבל לכהן בודאי מותר לאכול לפני הרמה בין שנתערב אצל כהן ובין אצל ישראל.

וכל זה במין במינו אך אם התערב מין בשאינו מינו לא החמירו בזה ודינו כשאר איסורים שאוסר רק בנותן טעם³¹.

ג. וטעונין רחיצת ידים

²⁵ חזו"א דמאי סי' ט"ז סקט"ו וערלה סי' ד' סקי"ג דלא כפר"ח וכ"כ ר"י קורקוס כאן
²⁶ כמבואר לקמן פי"ד הי"ג והיא משנה בתרומות פ"ה מ"ב ותימא על פי"ה הר"ר אברהם מן ההר בנדרים נ"ט א' שכ' שת"ט א"צ להרים שאין כאן גזל השבט ואולי כונתו בדבר דלא הו"א להסקה או דמירי שנתערב ת"ט בתרומה טהורה וכהא דתרומות פ"ה מ"ד וצ"ע. ציון ההלכה שם כמ

²⁷ מבואר בחזו"א דמאי סי' ט"ז סקט"ו

²⁸ רמב"ם שם

²⁹ הראב"ד בע"ז ע"ג ב' והביאו שם הרמב"ן והרשב"א והריטב"א והר"ן והנמוקי"י ולא חלקו עליו בזה וכן הביאו הרש"ם בתרומות דף פ"ז ב' וכ"ד המעשה רוקח כאן וכ"כ בתוס' אנשי שם בשם יוסף אומ"ן ובמשנה ראשונה ברפ"ב דערלה.

³⁰ הרש"ש ברפ"ב דערלה וכמש"כ הר"ש בפ"ה דתרומות מ"ב דלא פלוג רבנן וכן דעת החזו"ן איש ערלה סי' ד' סקי"ז והעיר על לשון הר"ן אבל לא הביא כל הראשונים הנ"ל וצ"ע.

³¹ כמש"כ רבנו בסמוך ה"ב ובפס"ז ממאכ"א ה"ו וכ"כ רוב הראשונים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

כל האוכל תרומה³² ביכורים או חלה, אפילו כזית³³ פירות³⁴, ואפילו תרומה דרבנן³⁵, צריך נט"י מדרבנן³⁶, אף על פי שהיו ידיו טהורות לחולין, ומברכין אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים. ומספק צריך ניגוב³⁷.

ודוקא³⁸ אם נוגע אבל אם אינו נוגע בידיו כגון שאחר מאכילו או שאוכל ע"י כלי א"צ נט"י, ואם נוגע בידיו אפי" אינו אוכל מטמא את התרומה דסתם ידים שניות ופוסלין את התרומה. ואפי" אם נטל ידיו ולא כיון לתרומה, וי"א³⁹ שאפילו נתכוין⁴⁰ לתרומה אבל לא נתכוין ליטול לאכילה, הרי הן כטמאות לתרומה ופוסלות אותה.

אם נגע באמצע⁴¹ אכילתו בדבר מאוס, כמו בכינה, אסור לו לאכל עד שיחזור ויטול ידיו כמו בסעודה.

מותר לכרוך ידיו במפה ולאכל ללא נטילת ידים⁴².

ואפשר שאפי" פירות⁴³ שאין מוכשרין לקבל טומאה צריך נט"י, וזה דוקא באוכל ולא בנוגע, וי"א דכיון שאין מטמא א"צ נט"י.

³² רמב"ם שם פרק יא הלכה ז

³³ עיין מעשה רוקח וכמו בחולין דלא חייב בפחות מזכית כמו שהכריע הגר"א באו"ח סי' קנ"ח ס"ג וכ"ד רבנו שפסק בפ"ח מהמין ה"ב דכרפס צריך כזית וכתב התשב"ץ במאמר המין משום דצריך נט"י דפחות מזכית א"צ נט"י.

³⁴ שהרי האוכל פת אפילו אוכל חולין צריך ליטול ידיו כמבואר באו"ח קנח א

עה"ש

³⁵ וכ"ב כל הראשונים ומ"ש בספרי קרח סי' קמ"ז ובתדא"ר רפמ"ו אסמכתא בעלמא הוא, וא"צ קידוש רגלים כמ"ש בספרי הנ"ל ומש"כ הרמ"ה בסנהדרין קי"ב ב' בסוף ד"ה החרם דצריך קידוש ידים ורגלים נראה דתיבת ורגלים ט"ס. ציון ההלכה שם קמד

³⁷ דרך אמונה שם עג

³⁸ כך מוכח בפ"ב מאה"ט הי"ג ע"ש בכ"מ. דרך אמונה שם בציון ההלכה קלז

³⁹ לדעת הפוסקים באו"ח סי' קנ"ח ס"ז דצריך כונה לאכילה

⁴⁰ מיהו ממש"כ רבנו כאן כמו שיתבאר במקומו משמע דלא כיון לזה דזה לא נתבאר במקומו ונ' דרבנו ס"ל דא"צ כונה ע"י מ"ב או"ח סי' קנ"ט סקע"ה שהוא דעת רודה"פ. ציון ההלכה שם קמו

⁴¹ דרך אמונה שם עד מחי' ריב"ן סוכה מב.

⁴² ואפי" להפוסקים דבחולין אסור א"כ אין לו מים בתרומה מותר לכ"ע עמבואר באו"ח סי' קס"ג ועי' חולין ק"ו:

⁴³ וכמו בחולין דאפי" בפת שאין מק"ט צריך נט"י כדמוכח מדברי הר"ה שהביא המ"ב בס"ס קנ"ח בבה"ל ד"ה כאלו ומשכח"ל שלשו עיסות קטנות פחות מכביצה שאין מקבלות הכשר כמש"כ תו' בפסחים ל"ג ב' ד"ה לאימת ואח"כ חיברן לשיעור חלה ואז המשקה בלוע כבר ואין מכשיר ומה שפסק רבנו בפ"ב מאה"ט הי"ג דאוכלין אוכלין נגובין בידים מסואבות בתרומה י"ל כמש"כ שם הכ"מ בשם רבנו בפיה"מ דמיירי שתחב לו חברו או שאוכל במגריפה ע"ש וצ"ע. ציון ההלכה שם קלט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ותרומת חוצה לארץ אם אוכל פירות, אינה צריכה נט"י כחולין⁴⁴, שהרי מותר לטמאותה ולאכלה אפי' בטומאה דאורייתא⁴⁵. אבל אם אוכל פת צריך ליטול ידיו ככל אוכל פת חולין⁴⁶.

ד. והערב שמש

אין הטמאים⁴⁷ שטבלו מטומאתן ביום אוכלין בתרומה ואפי' בתרומה דרבנן⁴⁸ חלה וביכורים, עד שיעריב שמשן של יום הטבילה ויצאו שלשה כוכבים בינוניים⁴⁹, אחר שקיעת החמה⁵⁰, שנאמר (ויקר א כב פסוק ז) וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֵאָכַל מִן הַקֶּדְשִׁים פִּי לְחֶמוֹ הוּא עַד שִׁטְהַר הַרְקִיעַ מִן הָאוֹר⁵¹ ואחר יאכל מן הקדשים. ואפי' איהרו⁵² הרבה זמן ולא טבלו לכשיטבלו צריכין להמתין באותו יום עד הערב שמש, אבל א"צ להמתין עד שיביאו כפרתן אם הם מחוסרי כפרה⁵³.

⁴⁴ כיון שעיקרה שם מדרבנן

⁴⁵ כמש"כ רבנו לקמן רפ"ב ול"ש כלל ליטול ידיו אבל אסור להאכיל תרומת חו"ל לבהמה.

⁴⁶ כס"מ שם

⁴⁷ רמב"ם שם פרק ז הלכה ב

⁴⁸ תוס' שבת לה: ד"ה הקשה

⁴⁹ כתב רבנו בפ"ה משבת ה"ד משתשקע החמה עד שיראו שלשה כוכבים בינוניים הוא הזמן הנקרא בין השמשות בכל מקום והוא ספק מן היום ספק מן הלילה ודנין בו להחמיר בכל מקום וכוכבים אלו לא גדולים הנראים ביום ולא קטנים שאין נראין אלא בלילה אלא בינוניים ומשיראו שלשה כוכבים אלו הבינוניים היו לילה ודאי עכ"ל וגם כאן כונתו מספק שלכתחלה לא יאכלו תרומה עד צה"כ אבל אם אכלו אחר השקיעה אינן לוקין דהוי ספק לילה ולטבול צריכין לפני השקיעה כי אחר השקיעה הוא ספק לילה ויצטרכו להמתין עד מחר בצה"כ.

⁵⁰ האחרונים הסכימו שדעת רבנו דמיד שהחמה נתבסה מעינינו מקרי שקה"ח וכן הסכים הגר"א להלכה וכמה ראשונים ס"ל דזמן ביה"ש מתחיל לערך רבע שעה לפני צה"כ וצה"כ חושבין לשיטה זו ע"ב מינוטין זמניות אחר שמשקע השמש מעינינו וכבר התבאר במסכת ברכות ב. ובמסכת שבת דף לה.

⁵¹ והוא לערך שליש שעה אחר שקה"ח כמש"כ ב"י בשם סמ"ג ויש גורסין כן בדברי רבנו וכ"כ החינוך במצוה רע"ט והוא להחושבין מיל כ"ד מינוט א"כ ג' רבעי מיל הוא קרוב לשליש שעה. ובמ"ב סי' רס"א סק"ג כתב שהוא לערך רבע שעה והוא למנהגינו לחשוב מיל י"ח מינוט וכן הסכים בחזו"א או"ח סי' קכ"ג סק"א ושעות אלו הם זמניות דהיינו שרק ביום בינוני הוא רבע שעה אבל ביום ארוך מוסיפין לפי חשבון היום וביום קצר פוחתין. כמבואר במ"ב שם ובבה"ל ד"ה שהוא ע"ש ועי' בשבת ל"ה ב' דמבואר דלענין תרומה צריך להמתין גם אחר שיעור זה לשיעור דר' יוסי והוא עוד דבר מועט עי' שה"צ שם אות י"ח.

⁵² עי' רפ"י מאה"ט וכ"כ רבנו בהדיא בפ"ד ממח"כ ה"ב

⁵³ דילפי' בגמ' מקרא דרק ביאת השמש מעכבתו מלאכל בתרומה ואין הכפרה מעכבתו מלאכל בתרומה רק בקדשים. כמבואר בברכות ב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

ה. הרי אלו בתרומה ובכורים מה שאין כן במעשר

וכבר התבאר במסכת קידושין דף כד. ובב"ק דף סט: שמעשר שני⁵⁴ ממון גבוה הוא⁵⁵, שנאמר (שם פסוק ל) לְה' הוּא קָדֵשׁ לְה'⁵⁶, לפיכך אף על גב שמותר לתתו במתנה⁵⁷ ואין בזה בזיון, אינו נקנה במתנה, אלא אם כן נתן לו הטבל והמקבל מפריש המעשר. אולם זכות האכילה שייך לו, ואסור לשום אחד ליטלו ממנו, שזה שלו לענין אכילה, ולכן מוסיף עליו חומש כשפודהו שנחשב בעליו, וכן מורישו לבניו⁵⁸ וזכות האכילה דוקא לבניו.

ואם נתנו במתנה למרות שאינו שלו להקנותו במתנה ונשאר ברשות הראשון, אך השני יכול לאכלו, כיון שנתן לו הראשון רשות, אבל אם פודהו, השני אינו מוסיף חומש שהמע"ש נשאר של הראשון. וי"א⁵⁹ דחוץ לירושלים אסור ליתנו במתנה ולא הותר אלא בירושלים.

ואפי' מע"ש שאין הבעלים יכולים לאכלו⁶⁰ אסור ליטלו ממנו, שיש לבעלים טובת הנאה ויכול להאכילם למי שירצה.

וי"א⁶¹ שמכיון שיש לו זכות אכילה, נחשב לָכֶם⁶², לענין שעיסה של מע"ש חייבת בחלה, וכן יוצאין ידי מצה⁶³ בפסח במע"ש, וידי אתרוג בסוכות⁶⁴ במע"ש. ויש חולקין⁶⁵ בכל אלו.

⁵⁴ רמב"ם שם פרק ג הלכה יז

⁵⁵ ואין ג'מ בין פירות מע"ש לבין מעות מע"ש או לקוח בכסף מע"ש וכן החומש שמוסיף כשפודה ממון גבוה הוא. מנ"ח מצוה תע"ג כדמוכח לקמן פ"ז הי"ט וכן מבואר ברי"י קורקום דלא כצל"ח בפסחים ז' א' שנסתפק בזה. גור ארי' יהודא סי' י"ג.

⁵⁶ ודרשי' להלן נג: הוא בהויתו יהא לה'.

⁵⁷ ר"י קורקום ואו"ש וכן מוכח בירו' ריש מע"ש דקבעי לאוקמי מתני' כר"מ ואפ"ה תנן נותנין מתנה ובוה מיושב מה שנתקשה בזה בתוס' אנשי שם ריש מע"ש ובמשנה ראשונה ועי' בשנו"א פ"ד דמע"ש סוף מ"ג ולכאוי לא אמרו אלא שמותר ליתן אבל לא שנקנה וי"ל.

⁵⁸ כתי' שני של הראב"ד בתו"כ בחקתי פ"ה הי"י וכ"כ הר"ש משנין שם.

⁵⁹ ר"י בן מ"צ ריש מע"ש.

⁶⁰ שער הציונים פ"ב דביכורים

⁶¹ דעת הרמב"ם בפ"ו מביכורים ה"ד

⁶² וכן מערבין במעשר שני בירושלים כמש"כ רבנו כפ"א מעירובין הט"ו וכן בהמת מע"ש בירושלים חייבת בבכורה כמש"כ רבנו כפ"ה מבכורות ה"ט וכ"ז מטעם הנ"ל

⁶³ כפ"ו מחמין ה"ח

⁶⁴ כפ"ח מלולב ה"ב

⁶⁵ עי' בפ"י רבנו יונתן סוכה ל"ד ב'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

ומכיון שהוא ממון גבוה אין מקדשין בו את האשה, ואם קידשה בו אינה מקודשת בין בשוגג בין במזיד⁶⁶, ואין מוכרין אותו⁶⁷ ואפי' על דעת שהלוקח יעלהו לירושלים ויאכלהו שם כדינו אפ"ה אסור⁶⁸, ובזיון הוא למכרו⁶⁹, ואפי' במע"ש דרבנן ואפי' לקנות בהן ס"ת⁷⁰, ואין המכירה חלה. ואין ממשכנין אותו⁷¹, ואין מחליפין אותו⁷². ויש ראשונים⁷³ שפסקו שמע"ש ממון הדיוט הוא, ואפשר לקדש בו אשה וליתנו במתנה.

מה שהתבאר שאין למוכרו, כ"ז דוקא במוכרו שישאר המע"ש בקדושתו⁷⁴, אבל אם מוכרו שיתחלל הקדושה על המעות שיקבל⁷⁵, מותר למוכרו חוץ לירושלים. וי"א⁷⁶ שמ"מ גם בזה אם יש לו חולין למכור, לא ימכור מע"ש.

ו. וכל דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל

כבר התבאר במסכת ביצה דף ג: שכל דבר⁷⁷ שיש לו מתירין, כלומר שיהיה מותר לאחר זמן, שהתערב במינו, אינו בטל אפילו באלף⁷⁸.

⁶⁶ כ"פ רבנו בפ"ה מאישות ה"ד.

⁶⁷ לפיכך אנו אומרים שהגונב מעשר שני אינו משלם תשלומי כפל והגוזלו אינו משלם חומש. רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ג הלכה כד

⁶⁸ ר"ש ורא"ש ור"י בן מ"צ ועי' בתוס' חדשים.

⁶⁹ מפני שכתוב קדושה במע"ש וזה בזיון המע"ש למכרו. ירו' ואף דקי"ל כר"מ מ"מ צריך טעם זה דאל"כ לא הי' איסור בדבר אלא שלא חל המכירה וכ"כ בירו', ועי' בתוס' ר"י מפריש ע"ז ס"ב ב' שכי' דהא דאין מוכרין ואין ממשכנין אינו אלא מדרבנן משום ולזול אך אפשר דהוא מיירי רק לפי ר' יהודא דממון הדיוט הוא וצ"ע. דרך אמונה בציון ההלכה שם קצה

⁷⁰ הילכתא גבירתא ומש"כ ואפי' לקנות ס"ת הוא ממלא"ש פ"ג דיבכורים מי"ב

⁷¹ בין מדעתו ובין בע"כ ובין בשעת הלואתו ובין שלא בשעת הלואתו והטעם מפני שכתוב במע"ש ברכה ואין זו ברכה שיצטרך לתת למשכון. דרך אמונה שם קנב

⁷² דהוי ג"כ כמכירה וג"ז דוקא באופן שישאר המע"ש בקדושתו אבל אם רוצה שיתחלל על המין השני [להסוברים דאפשר לחלל פירות על פירות] מותר. משנה ראשונה

⁷³ רשב"א ב"ק ס"ז א' וכ"כ בתוס' רי"ד שם.

⁷⁴ כ"כ הר"ש והרא"ש והרע"ב פ"ד ממע"ש מ"ו והוא פשוט שאין מוכר כאן את המע"ש.

⁷⁵ וסתם מכירה הוא שיתחלל עד שיאמר בפירוש שאין רוצה שיתחלל. כמבואר בתוס' קדושין נ"ו א' ד"ה אבל כמש"כ בחזו"א פרה סי' ב' סק"י

⁷⁶ תוספתא ב"מ פ"ג ה"ה לפי המג"א שם

⁷⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד קב א

⁷⁸ בטעמו של דבר נחלקו הראשונים: רש"י ביצה ג ב' "הואיל ויש לו מתירין לאחר זמן לא יאכלנו באיסור ע"י ביטול". (והביא סברא זו הט"ז יו"ד סי' ק"ב סק"א) בר"ן (נדרים נב.) – מובא בט"ז שם ס"ק ב' פ"י דרבנן ור"י נחלקו האם מין במינו בטל דלרבנן בטל ברוב או בס' ע"ע תערובות ולר"י אינו בטל אפי' באלף ורבנן מחשיבים כמינו את מידת איסורו של החפץ ולכן מב"מ בטל אך היתר בהיתר לא בטל. כיון שדומה לחבירו גם במציאות וגם במידת איסורו ודשיל"מ היתר הוא למחר עיין פמ"ג בשער התערובות חלק שלישי פ"ב ד"ה דשיל"מ בשם הצ"צ שאלה ס"ט והפר"ח ק"ב ז' דנ"מ בין שני הטעמים בדבר שיש עליו שני איסורים ואחד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

אך אם התערב בשאינו מינו הרי זה בטל בששים כנגדו. והגדרת שאינו מינו מוגדרת על ידי שם הדבר כלומר אם יש להם שמות דומים אפילו שהטעמים שונים הרי אינו בטל ואם שמותיהם שונים אפילו שטעמיהם דומים הרי זה בטל בששים.

כלי⁷⁹ שנאסר בבליעת איסור, שנתערב באחרים ואינו ניכר, בטל ברוב, ואין דנין אותו בדבר שיש לו מתירין לפי שצריך להוציא עליו הוצאות להגעילו, וכל כיוצא בזה. ויש להחמיר להגעיל הכלים שאפשר בהגעלה. ובכלי חרס שאי אפשר בהגעלה מותר כשהבלועות הן ממנינים שווים. וכשהבלועות הן ממנין שאינן שווין, צריך להמתין עד אחר מעת לעת ומותר⁸⁰.

ז. מעשר שני בטיל ברובא ובאיזה מעשר שני אמרו במעשר

שאינו בו שוה פרוטה ושנכנס לירושלים ויצא

פירות מעשר שני⁸¹ שנתערבו בפירות חולין, הוי' לירושלים, יאכל הכל בטהרה בירושלים ואפי' רוב הפירות חולין⁸², או יפדה את המעשר, שהרי הוא דבר שיש לו מתירין⁸³ אם הוא סמוך לירושלים⁸⁴ לאוכלו בירושלים,

מהם דשיל"מ דלטעם רש"י אינו בטל דעד שתאכלנו באיסור גדול תאכלנו באיסור קטן ולפי הר"ן בטל כיון שישאר איסור לעולם והוא עצמו השיג עליהם קצת מל' רש"י שם ד"ה שיש לו מתירין "שיכול לאכלו אחר יו"ט בהיתר גמור" אמנם ביו"ד סי' ק"ב משב"ז ז' שנסתפק גבי מי שנדר מבשר נבילה משמע דס"ל לדינא כצ"צ ובש"ך שם ס"ק ח' נמי משמע הכי מדהצריך להמתין מעל"ע גבי כלי איסור שנתערב כיון דאית ליה היתר מאיסור דאו' ע"י נטל"פ אמנם יש לחלק דעכ"פ מאיסור דאו' הותר לגמרי ועיין חי' הת"ס ביצה ד' א' ד"ה וע"ש דאע"ג דס"ל כהצ"צ הנ"ל בספק איסור ויש גם איסור דשיל"מ אפי' לסברת הר"ן איכ"ל דהוה כהיתר בהיתר שו"ע ומו"כ שם ג ד

⁸⁰ הוות דעת הידושים שם ס"ק ז

⁸¹ רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ו הלכה יד

⁸² ואף על גב דלגבי טמאים הוי דבר שאין לו מתירין כיון דלגבי טהורים הוי דבר שיש לו מתירין לא בטל כלל, כ"ג מלשון רבנו כאן וכ"ד הגר"א בשנו"א אף שפירש כהר"ש.

⁸³ מיהו במה שאפשר לשאול לחכם על המעשר לא מקרי דבר שיש לו מתירין כיון שאין מצוה לשאול ואפי' ספק תערובות אוסר בכל שהוא. כמבואר בתוס' כאן

⁸⁴ אבל ברחוק לא מקרי דבר שיש לו מתירין כיון שיש טורח להעלותו כמבואר בתוס' כאן ד"ה ליהדר רוב הראשונים שם בשם ר"ת ועי' בחי' הר"ן שם שביאר דמשום שנתערב הוי טורח גדול להעלותו עם כל התערובות וכ"כ הרשב"א שם. אולם דעת רש"י כאן שאף ברחוק מירושלים מקרי דבר שיש לו מתירין כיון שיכול להעלותו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

וגם ברחוק יכול⁸⁵ לפדותו⁸⁶. וי"א⁸⁷ שלמרות שצריך להעלותו לירושלים מ"מ אחר שיעלו מותר באכילה לטמאים ולבהמה שהרי לעני זה הרי זה דבר שאין לו מתירין

לפיכך אם נתערבו בירושלים אסורין בכל שהן במינן, הואיל והוא בירושלים הרי הוא כדבר שיש לו מתירין, שאוסר כל שהוא במינו שהרי יכול לאכלו שם⁸⁸, ויאכל הכל בטהרה. אבל שלא במינו בנותן טעם.

מעשר שני לפעמים בטל ברוב⁸⁹, חד בתרי⁹⁰ במינן במינו⁹¹, וא"צ להרים⁹², באיזה מעשר אמרו במעשר שנכנס לירושלים על פי שאין בו שוה פרוטה שאינו אלא מדרבנן⁹³ אפ"ה מחיצות קולטות אותו, וכן הלכה בכסף מע"ש שא"א לפדותו אא"כ נטמא, נמצא דבר שאין לו מתירין⁹⁴ ובטל ברוב. ועיין להלן.

ח. למעשר שני שנטמא שפודין אותו

אין פודין⁹⁵ פירות מעשר שני בירושלים על המעות או על פירות אחרים אלא א"כ הפירות⁹⁶ נטמאו⁹⁷, שאז אפשר לפדות על המעות והמעות יקנה בהם פירות ויאכל, שנאמר (דברים יד פסוק כד) פי ירחק מן המקום,

⁸⁵ כ"ז במעשר שאפשר לפדותו אבל אם א"א לפדותו בטל ברוב כדבסמוך הט"ז

⁸⁶ מרכה"מ פ"ד מביכורים הט"ו

⁸⁷ ר"ש בפ"ב דביכורים

⁸⁸ אף על גב דלגבי טמאים ובהמה אין לו מתירין מ"מ החמירו לעשותו כדבר שיש לו מתירין לכולם. כן מוכח מדברי רבנו בפ"ד מביכורים הט"ו. ולדעת הר"ש הנ"ל לזרים ובהמה מותר בירושלים.

⁸⁹ רמב"ם שם הלכה טז

⁹⁰ רבים חולקים ע"ז ע"י פ"ת יו"ד סי' ק"ט סק"א

⁹¹ אבל במין בשאינו מינו לעולם בששים בין שיש לו מתירין ובין שאין לו. עה"ש

⁹² ומיהו אין מבטלין אותו לכתחלה כמו כל האיסורין

⁹³ בשטמ"ק ורבנו קיצר כאן דהא קי"ל כמ"ד אין בחומשו ש"פ אלא רבותא נקט דאפי' אין בו

⁹⁴ ואף על גב דאפשר לבנות מזבח ולאכול לא מקרי דבר שיש לו מתירין כיון שיש טורח מרובה בדבר] כמבואר ברמב"ן

⁹⁵ רמב"ם פרק ב הלכה ח

⁹⁶ אבל אם הבעלים נטמאו פשוט שאין פודין המעשר שהרי ראוי לאחריים וגם לעצמו כשיטהר וכ"כ בשער הציונים פ"ב דביכורים ועיין מש"כ בלקוטי הלכות מכות י"ט ב' בעין משפט אות ט' וצ"ע.

⁹⁷ אם נטמא בטומאה דרבנן יתבאר לקמן הי"ב י"ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

בריהוק מקום הוא נפדה⁹⁸ ואינו נפדה בקירוב מקום, ואפי' בדיעבד⁹⁹ אם פדה פירות בירושלים אין הפדיון כלום. אבל המעות של מע"ש מצוה לקנות בהן פירות ולאכול.

גם בזה¹⁰⁰ אף על גב שא"א לאכלו, א"א ג"כ לפדותו אם לא נטמאו, כיון שראוי לבנות מזבח ויהא ראוי לאכילה

דף נג:

ט. הלקוח בכסף מעשר שני שנטמא יפדה

חומר בלקוח בכסף מעשר מפירות מעשר עצמן, שהמעשר עצמו נפדה בריהוק מקום¹⁰¹, ופירות הנלקחות¹⁰² בכסף מעשר שני בין שנלקחו חוץ לירושלים ובין שנלקחו בירושלים¹⁰³ אינן נפדין בריהוק מקום¹⁰⁴ ואפי' לא נכנסו לירושלים מעולם וכ"ש אם נכנסו ויצאו וכ"ש בירושלים עצמה שאין נפדין, אלא א"כ נטמאו באב הטומאה¹⁰⁵ כדין מע"ש עצמו שנטמא שפודין אותו אפי' בירושלים כנ"ל אלא יעלו הן עצמן ויאכלו בירושלים.

⁹⁸ ואפי' פסיעה א' מחוץ לירושלים נקרא ריהוק מקום

⁹⁹ שועות מלכו וכן מבואר בירו' מע"ש פ"ג ה"ה אינו לוקה כו'

¹⁰⁰ מנ"ח מצוה תמ"ב

¹⁰¹ מעשר אין נפדה אפי' עדיין לא נכנס לירושלים והמעט הוא מפני שהמעשר נפדה כדי לקנות בדמיו בירושלים בקר וצאן יין ושכר כדכתיב בכל אשר תאווה נפשך אבל אם לקח פירות חוץ לירושלים כדי לאכלן בירושלים ה"ז כאילו קנאן בירושלים דלא חזי לפדיו'. ר"ש בפ"ג דמע"ש מ"י, ובמלא"ש הוסיף דכיון דלקח צרכי סעודה מן הכסף חוץ לירושלים וגלי אדעת' דלא הי' קשה בעיניו להעלותו אין יכול לפדותו.

¹⁰² רמב"ם שם פרק ז הלכה א ב

¹⁰³ עיין מעשה רקח

¹⁰⁴ ומ"מ אינו אלא מדרבנן עיין חזו"א דמאי סי' ג' סק"ו ז': דמה"ת רק בירושלים עצמה אין נפדה אבל חוץ לירושלים נפדה ומ"מ דעת רבנו דגם בדיעבד אינו פדוי אבל דעת הראב"ד דבדיעבד אם פדאו פדוי כיון שאינו אלא מדרבנן

¹⁰⁵ ר"ל בטומאה דאורייתא ואם נטמאו בטומאה דרבנן מבואר שם ה"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ואם נטמא בולד הטומאה מדבריהם יפדו¹⁰⁶ ויאכלו¹⁰⁷ בירושלים¹⁰⁸. אבל בולד הטומאה דאורייתא דינו כאב הטומאה. הנזכר

י. מעשר שני שאין בו שוה פרוטה שנכנס לירושלים ויצא ...

דנפול מחיצות ... לא פלוג ... לא מיבעיא יש בו דקלטן

ליה מחיצות אבל אין בו אימא לא קלטו ליה מחיצות קא

משמע לן

כבר התבאר שמעשר שני לפעמים בטל ברוב¹⁰⁹, חד בתרי¹¹⁰ במין במינו¹¹¹, וא"צ להרים¹¹², ואמרו גם במעשר שנכנס לירושלים ונפלו מחיצות¹¹³ ויצא ששוב א"א לפדותו, שהרי אין שם מחיצות להחזירו לשם ואי אפשר לפדותו מאחר שנכנס וכ"ש אם לא יצא ואף על פי שאין בו שוה פרוטה שאינו אלא מדרבנן¹¹⁴ אפ"ה מחיצות קולטות אותו וא"א לפדותו גם אחר שיצא. וי"א¹¹⁵ דדוקא אם לא יצא אבל אם יצא יכול לפדותו כיון שנפלו

¹⁰⁶ וי"א שאם נטמאו בולד הטומאה ופדאן וחזרו ונטמאו כאב הטומאה אם היו המעות הראשונות קיימות יחזור ויפדם על המעות הראשונות ואם לאו יחזור ויפדם על מעות אחרות. ביאור הגר"א בירושלמי, עיין דרך אמונה שם י

¹⁰⁷ דכיון דמדאורייתא טהורים הם אסרו להוציאן מירושלים וכדין מע"ש עצמו שנטמא בולד הטומאה כנ"ל פ"ב הי"ב וכאן אין ג"מ בין נטמא בחוץ או בפנים ואפי' הכניסו ע"ד שלא תתפסנו מחיצה דכיון שהוא לקוח בכסף מע"ש ממילא מחיצה תופסתו וא"א לפדותו.. דרך אמונה שם ט

¹⁰⁸ דכיון דרבנן אסרום באכילה שוב אין ראויים ויכול לפדותם מה"ת

¹⁰⁹ רמב"ם שם הלכה טז

¹¹⁰ רבים חולקים ע"ז ע"י פ"ת יו"ד סי' ק"מ סק"א

¹¹¹ אבל במין בשאינו מינו לעולם בששים בין שיש לו מתירין ובין שאין לו. עה"ש

¹¹² ומיהו אין מבטלין אותו לכתחלה כמו כל האיסורין

¹¹³ היינו שחרב הבית והמזבח דאי רק נפלו מחיצות לבדן הרי פסק רבנו בפ"ו מביה"ב הט"ו דאוכלין מע"ש אף על פי שאין חומה והעיקר שיהא מזבח קיים וה"ה אם נכנס בזמן שביהמ"ק קיים ונפגם המזבח וה"ה בזה"ז כשאין מזבח ג"כ קלטהו מחיצות וא"א לפדותו. ודעת הרמב"ן וריטב"א, שדוקא אם נכנס בעוד הבית קיים ואח"כ נחרב אבל אם נכנס בזה"ז וחזר ויצא לא קלטהו מחיצות ואפשר לפדותו. ובריטב"א ב"מ שם בשם רבו דמדרבנן אסור לאכול אם נפלו מחיצות אף שהבית והמזבח קיימין וע"י במנ"ה מצוה תע"ג ובשאר אחרונים שנתקשו בזה וע"י במל"מ ובמנ"ה וחזו"א שם נתקשו בדבריו וע"י במרכה"מ שביאר דבריו. דרך אמונה שם קיד

¹¹⁴ בשמ"ק ורבנו קיצר כאן דהא קי"ל כמ"ד אין בחומושו ש"פ אלא רבותא נקט דאפי' אין בו

¹¹⁵ תי' ראשון ברמב"ן כאן אבל במסקנתו תי' תירוץ אחר אבל הריטב"א שם כי תי' זה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

מחיצות. וכן הלקוח בכסף מע"ש שא"א לפדותו אא"כ נטמא, נמצא דבר שאין לו מתירין¹¹⁶ ובטל ברוב.

יא. אם גאל יגאל איש ממעשרו ממעשרו ולא כל מעשרו פרט למעשר שני שאין בו שוה פרוטה ... אין בחומשו

מע"ש שאין¹¹⁷ בחומשו שוה פרוטה כלומר שאין בו ד' פרוטות וא"כ אין בחומשו ש"פ וכ"ש אם אין בו ש"פ, אינו מוסיף¹¹⁸ עליו חומש¹¹⁹.

וכ"ז מה"ת אבל מדרבנן גם מע"ש שאין בו ש"פ אפי' אם הוא רק מדרבנן צריך חומש מיהו אם פודה מע"ש שאין בחומשו ש"פ על פרוטות פודהו בלא חומש וא"א לצרף מע"ש דאורייתא חצי פרוטה עם מע"ש דרבנן חצי פרוטה ולחללן ביחד על פרוטה משום דדאורייתא ודרבנן אין מצטרפין¹²⁰.

¹¹⁶ ואף על גב דאפשר לבנות מזבח ולאכול לא מקרי דבר שיש לו מתירין כיון שיש טורח מרובה בדברו כמבואר ברמב"ן

¹¹⁷ רמב"ם שם פרק ה הלכה ד

¹¹⁸ ויש בזה ג' שיטות דדעת רש"י ותוס' דקדושתו מדאורייתא ולא ממעמינן ל' רק שא"א לחללו על פרוטה שאין תופסת פרוטה ואין עצה לחללו רק על מעות הראשונות כדבסמוך ה"ה אבל דעת רוב הראשונים דמע"ש שאין בחומשו ש"פ אין קדושתו אלא מדרבנן וגם בזה נחלקו הראשונים דדעת הריטב"א דמה"ת אין חייב במצות אכילתו ובפדיונו אלא רשאי להניחן לירקב ואין חייב בהן במצות ביעור אבל אסור לאכלו חוץ לחומה מה"ת אבל דעת הראב"ד והרא"ש [והמאירי] דמה"ת מותר לאכלו חוץ לירושלים וכן נראה דעת רבנו לעיל פ"ב ה"ט ומיהו שאר דיני מע"ש נוהג בו מה"ת שאל"כ איך פטר את הטבל, ולא מקרי פחות מש"פ אלא כשהפריש מתחלה פחות מש"פ כגון שלא הי' לו טבל יותר ממין זה [אף על פי שיש לו ממין אחר] אבל הפריש פרוטה ונשתייר פחות מש"פ אסור לאכלו מה"ת חוץ לירושלים ולא עוד אלא כל שיש לו טבל עכשיו והפריש עכשיו פחות מש"פ ועתיד להפריש עוד חייב בהעלאתו ובפדיונו וחייב על אכילתו חוץ לחומה, ומ"מ גם באלו אין מוסיף חומש מה"ת לפ"ד רבנו כדבסמוך, וכ"ז מדאורייתא אבל מדרבנן גם מעט פחות מש"פ הרי הוא כמע"ש דאורייתא לכל דבר, ומיהו אין לפחות מש"פ פדיון דלקולא לא אמרו רבנן והא דצריך בפדיון פרוטה הוא מה"ת והלכך אם יש לו מע"ש הרבה שהוא קדוש מה"ת ורוצה לחלל פחות מש"פ על המטבע א"א לו לעשות כן שאין פחות מש"פ מתקדש במטבע, ואם יש כבר במטבע מע"ש מוסיף עליו אפי' פחות מש"פ והלכך גם מע"ש שאין בו ש"פ מתחלתו אף על פי שהוא מדבריהם אין מחללין אותו על פחות מש"פ כמו שיתבאר בסמוך ה"ה. מטבע של מע"ש שירד שויין לפחות מש"פ א"א לחללן אלא בצירוף כמה ביחד עד שיהי' בהם ש"פ. דרך אמונה שם יט

¹¹⁹ ואפי' הוא מע"ש דאורייתא כגון שבא ממעשר מרובה

¹²⁰ דרך אמונה שם כ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

יב. מעשר שני שאין בו שוה פרוטה דיו שיאמר הוא וחומשו מחולל על מעות ראשונות

כבר התבאר לעיל דף נב: שהפודה מע"ש¹²¹ והיה לו מע"ש אחר שלא נפדה, אם אין בו¹²² או בחומשו שוה פרוטה דיו שיאמר הוא וחומשו מחולל על מעות הראשונות, לפי שא"א לאדם לצמצם את מעותיו. לחלל בשוויין בצמצום שמתוך שהוא ירא שמא יפחות ונמצא אוכלו בלי חילול הוא מוסף על דמיו¹²³. ואם כבר חילל פ"א פחות מש"פ על מעות הראשונות נראה שאין יכול לחלל עוד הפעם שכבר נתמלאה המטבע א"כ השאיר הרבה בהמטבע.

ואם אין לו מעות הראשונות יעלנו לירושלים ויאכלנו ובזה"ז יצניענו וימתין עד שיהיו לו הרבה ואז יפדנו על ש"פ.

ודוקא¹²⁴ אם יש במטבע מעשר החייב כמעשר שמחלל עכשיו. אבל אם מעות הראשונות מפירות אילן או ירק ועכשיו מחלל דגן תירוש ויצהר לא מהני מעות הראשונות ואצ"ל אם הראשונות ספק ועכשיו ודאי וכן אם הראשון לקוח והשני שלו ולכן יזהר¹²⁵ שלא יהא אותו מעשר שאינו ש"פ חמור מאותו שהי' בו ש"פ.

כיצד החמור מכולן הוא ה' מיני דגן וזיתים וענבים שעיקר חיובם מה"ת וי"א שגם שאר פירות האילן ומיני קטניות (דבר שזרעו נאכל) חיובם מה"ת, וירק חיובו מדרבנן, ואף על פי שהיום הכל מדרבנן זה שעיקר חיובו מה"ת יש בו חד דרבנן וזה שעיקר חיובו מדרבנן יש בו תרי דרבנן, וכן מה שמירח בעה"ב (מירוח היינו החלקת הכרי בתבואה והוא גמר מלאכה וכן יש גמ"מ בכל מין) ע"מ למכרו אינו חייב אלא מדרבנן וקל ממה שנתמרח שלא ע"מ למכרו, ואם למשל פדה במטבע רק ירק אינו יכול לפדות ענבים שאין מע"ש שלהם ש"פ שהרי ירק יש בו רק שתי מדרבנן וענבים חד דרבנן. פרוטה חמורה של מע"ש מהני לנטע רבעי ושל רבעי מהני למע"ש וכן אם יש לו פירות חצי פרוטה מע"ש וחצי פרוטה נ"ר מצטרפין ויכול לעשות מהן פרוטה חמורה¹²⁶.

¹²¹ רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ה הלכה ה

¹²² שם סי' ג' סקמ"ו

¹²³ הלכך פחות מש"פ בחומשו זה מחללו על אותו עודף ותלינן דמסתמא נשאר שם עד כדי ד' פרוטות וחומשו ואפי' אם לא נשאר כ"כ הרי דיעבד אם חילל על פרוטה מחולל

¹²⁴ שם

¹²⁵ קו' ה' תרו"מ שהדפים ר"ז שפירא ז"ל

¹²⁶ עיין דרך אמונה שם ס"ק ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

וראוי שישתדל כל אדם שיהי' לו במטבע שלו פרוטה מע"ש ודאי מדגן תירוש ויצהר של מי שצמח בשדהו ובעל השדה חילל עליו שהוא החמור ביותר [וזה נקרא פרוטה חמורה] ואז יוכל לחלל עליו תמיד כל פחות מע"ש וכשנתמלא המטבע ומחללה על פרוטה אחרת יאמר פרוטה החמורה של מע"ש ישאר מע"ש והמותר מע"ש שבמטבע זה מחולל הוא וחומשו על מטבע השני כדי שיוכל אח"כ לחלל על מטבע זו פחות מע"ש, ואם לא אמר החמורה סתמא אמרי' שהשאיר החמורה [ובזמנינו שהכסף יורד מערכו מזמן לזמן ראוי שישאיר כמה פרוטות חמורות] ואלו שמניחין הרבה מטבעות יעשה בכל א' פרוטה חמורה ואם אין לו אלא בא' מהן יתנה בתחלה שכל מע"ש שאין בחומשו ש"פ יתחלל על מטבע זו שיש בה הפרוטה חמורה ואם יש בחומשו ש"פ יתחלל על המטבעות האחרות וכ"ז עד שעת הביעור אבל כשיגיע שעת הביעור צריך שיחלל גם הפרוטה החמורה ויבערנה ואחר שעבר שעת הביעור יבקש לו פרוטה חמורה אחרת.

יג. הבעלים אומרים בעשרים ונל אדם בעשרים הבעלים קודמין מפני שמוסיפין חומש

בעל הבית¹²⁷ הבא לפדות מעשר שני ואומר שרוצה לפדות המע"ש בסלע שכן שיער שויו, ואחר¹²⁸ אומר בסלע, בעה"ב קודם ואפי' אם בעה"ב נותן רשות גם לאחר לפדות אפ"ה בעה"ב קודם מפני שהוא מוסיף חומש, ואחר אין מוסיף חומש. בעה"ב אומר בסלע ואחר אומר בסלע ופרוטה, האחר קודם¹²⁹ ואין בעה"ב רשאי לפדות בפחות ואף על גב שעם החומש של בעה"ב יהי' יותר מהשני, מפני שמוסיף על הקרן ועיקר הפדיון הוא הקרן והחומש הוא מצוה בפ"ע ואין זה שייך להפדיון לכן יותר טוב שיפדה הקרן

¹²⁷ רמב"ם שם פרק ה הלכה ז

¹²⁸ כתבו הראשונים (תו' בב"ק ס"ח ב' ובקדושין נ"ו א' וברשב"א שם ושם ותוס' הרא"ש והריטב"א והמאירי [אמנם במאירי בב"ק נראה שנוטה לדעת המתירין] ושיטה לא נודע למי בקדושין ותוס' רבנו פרץ בב"ק) שא"א לפדות מע"ש של חברו שלא ברשות הבעלים אא"כ הוא זכי' לו דאז אמרי' דבודאי ניהא לי' ואם אינו ברשותו אינו יכול לחללו כמו שאין יכול להקדיש דבר שאינו ברשותו וגם אחר אין יכול לחלל עבורו מדין זכי' מדין שליחות וכל מידי דלא מצי עביד איהו לא מצי משוי שליח אבל דעת הגר"א (ביאורו ליו"ד סי' ש"ה סק"ז וכ"ד הכ"מ לקמן פ"ט ה"ז בתירוץ על רבנו) דאפשר לפדות אפי' בלי רשותו ובהזו"א יו"ד סי' קפ"ה תמה על הגר"א

¹²⁹ ופודהו ונוטל הפירות לעצמו וגם דמי הפדיון נשאר שלו ויעלהו ויאכלנו בירושלים ואם בעה"ב לא נתן לו רשות רק לפדותו אבל הפירות ישאר לו אין יכול לעשות אלא מה שהרשהו וצ"ע

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

בראוי¹³⁰. אבל גם האחר¹³¹ אין יכול לפדות בלי רשות בעה"ב וצריך
הבעה"ב לתתו לאחר או להוסיף דמים.

¹³⁰ ואף על גב דבהקדש כתב רבנו בפ"ח מערכין ה"ה דהבעלים קודמין כיון שעם החומש הוא יותר מהשני
שאני גבי הקדש משום ריוח דהקדש נותנין לבעלים אבל גבי מע"ש דהריוח לבעלים משתדלין שהקרן ייפדה
יותר טוב

¹³¹ חזו"א יו"ד סי' קפ"ה ותמה על הגר"א ומיושב מה שהקשה בישועות מלכו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

